

UUTISKIRJE

Maatalous ja maaseutu ovat monella tapaa merkittäviä hyvinvoinnin lähteitä koko EU:n laajuisesti. Siksi onkin tärkeää pohtia, miten yhteistä maatalouspolitiikkaa (YMP) pitäisi kehittää, jotta se palvelisi asianmukaisella tavalla mahdollisimman monien tarpeita.

MTT Taloustutkimuksen ja alankomaalaisen LEI Agricultural Economics Research Institututen toteuttamassa ja EU:n 6. puiteohjelman rahoittamassa SASSPO (*Agriculture for Sustainable Development: A dialogue on societal demand, pressures and options for policy*) -hankkeessa tarkasteltiin maatalouspolitiikan näkökulmasta maatalouden ja kestävä kehityksen yhteyttä sekä koottiin yhteen alan tutkimustietoa ja asiantuntijoita lähes kaikista EU-maista. Kahdessa asiantuntijat yhteisen pöydän ääreen koonneessa politiikkadialogissa arvioitiin YMP:n keskeisiä tulevaisuuden haasteita niin päätöksenteon, toimeenpanon kuin tutkimuksen tarjoaman politiikkatuenkin osalta. Politiikkadialogeissa tunnistettiin useita eri aihepiirejä, joilla tulee olemaan suuri merkitys YMP:n kestävälle kehitymiselle.

YMP:n hyväksyttävyyys ja oikeutus

YMP:n yleistä hyväksyttävyyttä tulee kehittää siten, että maatalouspolitiikan sisäinen ja ulkoinen yhtenäisyys suhteessa toisiin politiikkasektoreihin ja muuttuvaan yhteiskunnalliseen kysyntään tulevat aiempaa paremmin huomioon otetuiksi. Markkinoiden vajavaisuudet (tuottajahintojen ja viljelijöiden tulojen epävakaas, markkinavoiman väärinkäyttö elintarvikeketjussa, ulkoisvaikutukset) ja puutteet julkisen sektorin toiminnassa (vääristynyt tulonjako) tulee huomioida paremmin. Yhteiskunnalliseen kysyntään voidaan vastata ottamalla huomioon eri tahojen vaateet (kansalaiset, veronmaksajat, kuluttajat, maaseudun asukkaat). Jotta kansallisten intressien vaikutusta politiikkaan voitaisiin lieventää, päätöksenteossa tulisi vahvistaa sellaisten virallisten ja epävirallisten instituutioiden asemaa, jotka eivät ole vastuussa varsinaisten kansallisten etujen ajamisesta.

Aiempaa demokraattisemman päätöksenteon mahdollisuuksia tulisi tutkia, jotta eri osapuolten tarpeet saataisiin paremmin katettua ja toisaalta maatalouspolitiikka olisi yhtenäisempää suhteessa EU:n yleisiin tavoitteisiin. Lisää tietoa tarvitaan maatalouden sekä yhteisen maatalouspolitiikan vaikutuksista EU:n talouteen, työllisyyteen, kasvuun sekä sosiaaliseen ja alueelliseen koheesioon. Tietoa tarvitaan myös mahdollisuuksista parantaa tapoja, joilla eri EU-politiikat tukevat toinen toisiaan.

Maataloudessa tehtävän työn muutokset

Maatalouden rakenteen ja tuotantoteknologian kehittyminen, maatalouden alati laskeva bruttokansantuoteosuus ja kasvava työvoiman liikkuvuus muuttavat nopeasti työn organisointia maataloudessa. Työllisyyskysymyksiä maataloudessa tulisi käsitellä tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten politiikkasektorien kanssa.

Lisää tutkimusta tarvitaan sopimuksellisuuden kasvavasta merkityksestä ja maatalouden vierastyövoimasta, sekä sosiaalisesta että taloudellisesta näkökulmasta (esimerkiksi vaikutukset maaseudun yhteisöihin, tuotteiden hintoihin, laatuun ja maatilojen turvallisuuteen). Tilastollisiin keskiarvoihin perustuvat politiikkaratkaisut eivät huomioi eroja työvoiman käytössä. Maatalouden ja työllisyyden kysymyksiä tulisi tutkia monitieteellisistä näkökulmista. Esimerkiksi hyvin pienet, ”epäyrittymäiset” tilat ovat tärkeä, monitoimisuuteen ja monialaisuuteen sekä samalla työllisyyteen ylipäänsä kytkeytyvä tekijä eteläisissä jäsenmaissa, kun taas matala maataloustulo vaikuttaa haitallisesti koko kansantalouteen Keski- ja Itä-Euroopan jäsenmaissa.

YMP:n toimeenpano jäsenmaissa

Maatalouden ja maaseudun ongelmat vaihtelevat huomattavasti eri Euroopan maissa. Tämän vuoksi politiikkajen sisällöissä ja rahoitusratkaisuissa tulisi sallia enemmän joustavuutta, kuten toimenpiteiden räätälöintiä ja kohdentamista. Institutionaalaisia rakenteita tulisi kehittää sopivalla hallinnon tasolla niin, että yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanon laatua ja tehokkuutta voidaan parantaa. Jäsenmailta ei tulisi edellyttää uusien politiikkareformien omaksumista ennen kuin aiempien toimenpiteiden ja uudistusten toimeenpano on saatu loppuun.

Tärkein toimeenpanoon liittyvä tutkimustehtävä on määrittää tarkoituksenmukainen taso (EU, kansallinen, alueellinen, paikallinen) eri politiikkatoimien hallinnolle. Uusien jäsenmaiden tilastopohjaa tulee parantaa siten, että tilastot ovat verrattavissa EU-15:een. Ongelmia on sekä uusien jäsenmaiden jäsenyyttä edeltäneissä tilastoissa että tämänhetkisen yksityiskohtaisen aineiston saamisessa alueelliselta ja paikalliselta tasolta.

Politiikan tulosten seuranta alueellisella ja paikallisella tasolla

Keskeinen ongelma on se, että politiikkatoimien vaikutuksesta ei ole riittävästi tietoa. Aineiston ja informaation puute koskee niin yhteisen maatalouspolitiikan taloudellisia, ympäristöllisiä kuin yhteiskunnallisiakin vaikutuksia. Poliittikkatoimien parantamiseksi myös tiedon saantia maatalouspolitiikan alueellisista ja paikallisista vaikutuksista tulee helpottaa. Erityisen kiinnostava kysymys sekä tutkijoille että poliittisille päätöksentekijöille on se, miten tutkimustulokset tosiasiallisesti heijastuvat poliittiseen päätöksentekoon.

Seuranta- ja arviointitutkimuksia tulisi kehittää kattamaan sekä yhteisen maatalouspolitiikan suorat vaikutukset että epäsuorat, ei-maataloudelliset vaikutukset. Lisää tutkimusta tarvitaan myös yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanon vaikutuksesta EU:n yleisiin tavoitteisiin.

Politiikkadialogit keinona eri osapuolten sitouttamisessa politiikkaprosessiin

Politiikkadialogit ovat esimerkkejä toimintavoista, jotka kytkeytyvät uuteen hallinnan tapaan. Niissä politiikkaan ei osallistu vain julkinen sektori vaan myös markkinoiden ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita. Poliittikkadialogilla viitataan avustettuun prosessiin, jossa käsiteltävän kysymyksen kannalta keskeiset osapuolet neuvottelevat tietyistä asiakysymyksestä, käyvät läpi sen mahdollisia ratkaisuja ja muotoilevat politiikkasuosituksia. EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa osapuolten joukko on laaja ja kattaa esimerkiksi viljelijät, ympäristöjärjestöt, maaseudun intressit, elintarviketeollisuuden, panosteollisuuden, kuluttajat, maaseudun asukkaat ja muut ”käyttäjät”, poliitikot, maatalouspolitiikan parissa työskentelevät virkamiehet ja tutkijat, eri jäsenmaat ja eri hallinnon tasot.

Politiikkadialogien osallistujien mukaan tarvitaan areenaa, jolla eri osapuolet, asiantuntijat ja päätöksentekijät voivat vaihtaa näkemyksiä ja tietoa. Tällaisen areenan pitäisi olla riittävän tunnettu ja tunnustettu herättääkseen kiinnostusta ja saadakseen sitä kautta vaikuttavuutta, mutta sen ei tulisi olla osa varsinaista maatalouspoliittista päätöksentekojärjestelmää. Suuntautuminen kohti tulevaisuutta on olennaista EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa käsittelevässä politiikkadialogissa, sillä pitkän aikavälin poliittiselle agendalle on tarvetta.

Lisätietoa

Lisätietoa projektista on saatavilla SASSPO:n internet-sivuilta, www.mtt.fi/sasspo.

Koordinaattori professori Hilikka Vihinen, MTT Taloustutkimus

sähköposti: hilikka.vihinen@mtt.fi, puh. +358 9 5608 6313